

BISERIC'A si SCÓL'A.

Fóia bisericésca, scolastica, literara si economica.

Iese odata in septemana: DUMINEC'A.

<p>PREȚIULU ABONAMENTULUI: Pentru Anstro-Ungari'a pe anu . . . 5 fl.—cr. " " " " 1/2 anu 2 fl.50cr. Pentru Romani'a si strainetate pe anu 14 fr. " " " " pe 1/2 a. 7 fr.</p>	<p>PREȚIULU INSERTIUNILORU: Pentru publicatiunile de trei ori ce contienu cam 150 cuvinte 3 fl.; pana la 200 cuvinte 4 fl.; si mai sus 5 fl. v. a.</p>	<p>Corespondentiele sè se adreseze la Redactiunea dela „Biseric'a si Scól'a.” Èr banii de prenumeratiune la „TIPOGRAFI'A DIECESANA in ARAD.”</p>
---	--	--

Frecuentatiunea scolaria.

Suntem la inceputulu anului scolasticu, si program'a bisericeii fiendune: scól'a mai pre sus de tote, — detorintia avem cu totii a-ne ocupá cãt mai multu de mersulu scólei nóstre.

Si adevverulu este, ca in timpulu din urma am potutu constatá multu sporiu in mersulu scóleloru nóstre!

Cu unu lucru suntem inse fórtè inapoi.

Nu toti pruncii, obligati a cercetá scól'a, se impartasiescu de binefacerile invetiamentului. Cheltuimu multu, fórtè multu din putien'a nóstra avere nationala pentru sustienerea scóleloru, si afara de cheltuieli mai avem de a infrange si invinge inca multe alte greutãti, si tóte le facemu, tóte le prestãmu, pentruca urmarimu neaperatu unu seopu mare: cultur'a religiósã-nationalã.

Acestu scopu inse nu-lu potèm ajunge, decãt numai in parte, pana atunci, pana cand nu vom vedé venindu in scóla pre toti pruncii credintiosiloru nostri, si aci siedindu alatrria prunculu bogatului cu alu seracului, — nu-i vom vedé pre toti bucurandu-se de o potriva de darurile scólei.

Am facutu multe imbunatatiri in ale scólei, dar cu numèrulu frecuentatiunei scolarie nu ne potèm laudá.

Am supusu unui ameruntitu studiu acésta imprejurare, si rezultatele, la cari am potutu ajunge sunt urmatórele:

Sunt locuri, unde tieranulu nostru nu-si trimete prunculu la scóla din motivulu, ca nu este destul de luminatu, si póteca ocaziune nu a avutu se-se convinga despre bunatãtile si binefacerile scólei.

Sunt apoi multi parinti, cari nu-si potu trimete pruncii la scóla din motivulu, ca mai cu seama in timpulu iernei nu-i potu provedé cu imbracamintea trebuintiósa, cá se-i póta trimete la scóla.

Sunt grele deci motivele, pentru cari suferè frecuentatiunea scolaria.

Dar se dice, ca pentru ómenii, cari au in vedere scopuri mari, si cari petrunsi sunt in inim'a si sufletulu loru de marimea scopului, ce urmarescu, greutãti nu esista, seau celu putien orice greutãti ar intempiná intru ajungerea scopului, ce urmarescu, se potu mici si se potu invinge.

Si nu incãpe nici cea mai mica indoiéla petrunsi suntem noi cu totii de valórea si pretiulu, ce-lu are pentru noi o cultura religiósã-nationalã. Scim noi toti, ca numai lucrandu, cá acésta cultura se strebata pana in cea din urma coliba, vom poté se-ne faurimu o stare si sórte mai buna.

Se pare inse, ca nu toti lucrãmu cu tóta puterea in acésta directiune, nu toti suntem la postulu nostru cu tóta inim'a, cand este verb'a de scóla.

* * *

Plugariulu nostru nu este destul de luminatu in privintia importantii scólei. N'am aretatu in scola sporiu destul, pentrucã parinte se nu fia in sinulu poporului nostru, carele se nu fia convinsu, ca scól'a este cea mai mare binefacere pentru omenime.

Si in punctulu acest'a vin'a, daca o potèm numi astfeliu, apésã pre preoti si invetiatori in prim'a linia.

Suntem departe de a voi, cá se invinuimu pre acesti ómeni. Suntem colegii loru, si impreuna cu densii portãmu greutãtile si zadufulu dñei. Si-a ne cunósce si a-ne studiã detorintia avem cu totii.

In urmare ce n'am potutu face pana acum se facem de aici inainte. Se fimu mai spornici in instructiune, cá se-ne véda, si se-ne cunósca mai bine poporulu, se semta bunatãtile, ce dupa positiunea nóstra detori suntem a-i face, pentrucã insusi se-ne caute, si se afe la noi bunatãtile culturai nationale.

Acést'a se-o facem toti in tóte partile, si vom vedé, ca scólele nóstre din di voru deveni mai bine impopulate.

* * *

In ceeace privesce imprejunarea, ca nu toti parintii si-potu tramite pruncii la scóla din motivulu,

ca nu-i potu provedé cu cele trebuințósé, avem in fiacare comuna unu comitetu parochialu, chiamatu dupa lege si positiunea, ce ocupa — a inlesni pre toti, cá se-se póta indulci de binefacerițe scólei.

Aceste comitete potu face mari servitii causei scolarie, daca voru luá la inima caus'a scolará si importanti'a ei. Medilóce sunt, si se gasescu la noi pentru tóte. Vorb'a este numai, cá se-ne adunámu, si se-ne sfatiumu, si sfatuindu-ne se le aflámu, si se le punem in practica.

Si nu pretindem lucruri mari, caud pretindem acést'a dela comitetele nóstre. Pretindemu, si acceptámu numai, cá aceste comitete, mandre de chiama-rea si positiunea ce ocupa, se-si faca detorinti'a.

* * *

Pentru imbunatatiunea frecuentatiunei scolarie vomu mai aminti inca unu lucru.

Ómenii le facu tóte bine, si le facu la timpu atunci, cand sunt destul de bine controlati. Pretindem si acceptám deci mai multa controla, rigurósa controla in ale scólei. Ér acésta controla cade in sarcin'a administratiunei scolarie si in specialu in sarcin'a inspectoriloru scolari.

Se-ne facem deci cu mai multa rigóre detorinti'a cu totii, si atunci neaperatu frecuentatiunea scolaria se va imbunatáti.

Cantulu bisericescu si tipiculu.

Cantulu bisericescu e pusu la noi in strensa legatura cu oficiulu invetiatorescu, si ori unde se facu vacantii de invetiatori, reflectantii sunt avisati a-se presentá poporului in bisericá spre a-si aretá desteritateá in cantu si tipicu, va se dica — functiunile cantorale sunt a-le invetiatoriloru. E adevératu, ca cantulu bisericescu ofere multu lucru si ostenéla invetiatoriloru si se face cu pré putiena plata, dar cu tóte acestea nu póte se fia dispensatu dela oficiulu invetiatorescu; cáci este o necesitate fara de care organismulu instructiunei elementare nu póte prosperá si nu-si póte eserciá cu efectu functiunile sale, si precum mânile nóstre nu potu fi un'a fara de alt'a in privinti'a ajutoriului, reciproc, tocmai asia si noi invetiatorii nu putemu cere, se ne eliberámu de cantoratu, fiindu o necesitate.

Dar se ne socotimu numai pe unu momentu, ca am fi eliberati de cantoratu, si se ne convingemu despre efectulu ce am produsu. Clopotele suna la bisericá spre a prevesti tuturor'a o di de dumineca — di de serbatóre, crestini si se aduna totu mereu spre cas'a de rogatiune si se adieza fia-care la loculu seu, preotulu incepe acum sant'a slujba, ér câte unu carturariu de ai nostri e pusu din necesitate in servitiulu de cantaretiu, dar trebile mergu din reu totu spre mai reu, nicairi placere — nu este ordine; la tóte acestea inse invetiatoriulu e indiferentu fiindu ca elu n'are

de a face nimicu cu cantarea, s'a eliberatu. Crestini vedindu pre invetiatoriu disolatu si instreinat de strana si cantare se simtiescu nemangaiati, ei nu voescu a sci in invetiatoriu pre binefacatoriulu loru; ci-lu privescu numai de o sarcina impusa, nici nu simtiescu mai multu dorulu a veni la bisericá, — se sternesce in ei boldulu celu reu de a despretiui scól'a si invetiatur'a, suntu nemultiamiti. Credu dara cumca nici unu invetiatoriu nu va avé placere se-si védia poporulu nemultiamitu si se privésca cu ochi rei spre densulu, ba din contra va dorí se fia iubitu, pentru ca numai astfelu póte se-si faca meseri'a placuta si a lucrá cu succesu pe terenulu apucatu. Se ne stradiumu a ne castigá cât de multi cantareti dintre scolarii cei degiá esiti, caci atunci de siguru se va usiurá sarcin'a invetiatoresca in privintia cantului; ér superioritatile nóstre grijiésca se avemu salarii corespundietóre!

Prin cantare suntem espusi invetiatorii in o désa privire si dejudecarea poporului. Elu cu ochii pironiti spre noi asculta rogatiunile ce se canta din cartile cele sante; — cum dara vom poté se sternimu in inimile credintiosiloru sentieminte pornite spre fapte bune, déca cantulu bisericescu lu-vomu representá in rolulu de teatralisti, déca nu vomu cantá la intielesu si vom schimosi cantulu.

Cu ocaziunea unei conferintie invetiatoresci am auditu cantandu in bisericá 2 invetiatori, unulu dintre cei tineri, si cumu i-ai dice din lumea celoru moderni — in stran'a drépta; cela-laltu mai betranu in stran'a sténga. Marturisescu, ca déca n'asi avé si eu óre-care cunoscintia din cantu si tipicu, asi fi credintu, ca se canta in stran'a drépta nisee doine ne-intielese, seau nesece tonuri schimosite. Despre invetiatoriulu din stran'a sténga mi-a placutu cum a cantatu, elu a cantatu bine; un'a nu-mi convine cu etatea lui: nu scie anca tipiculu.

Biseric'a nóstra n'are lipsa a-si face cunoscintia cu ómeni ambitiosi si setosi pentru iubirea de marire; ea cauta cu totul alte interese: iubire pentru toti si adevéru. Deci, cei ce au placere a ne schimosi cantulu bisericescu, se-si vina mai bine in ori, si se stradiésca a invetiá bine-bine tipiculu pentru-ca altcum ei vor fi desu judecati chiar si de cei ce sunt in opinci.

Nu putemu avé toti darulu a cantá bine si frumosu, dar celu putienu atát'a putemu face si noi: se nu ne opintimu pré tare, cand ne simtimu debili, se nu intrebuintiamu in cantare nisee figuri pré de prisosu, cari schimosescu cantarea si ne facu de risu, si in fine cantarea se face placuta déca purcede din inima curata. Un'a inca se mai recere in cantulu bisericescu: se cantámu asia precum scrie tipiculu, si se nu ne facemu tipicu de capulu nostru, pentru ca altcumu usioru putemu fi socotiti de nepriceputi.

Ioanu Mateic'a,
invetiatoriu.

Ceva despre culesul viei si manipularea vinului.

O bucurie nespusa se p \acute{o} te observ \acute{a} pre fechiele \acute{o} me-
niloru, cand se apropia culesulu viiloru.

Viniculatorii se bucura, c \acute{a} ci se apropia timpul spre
asi lu \acute{a} remunerat \acute{i} unea ostanelelor, facute cu multa sud \acute{o} re
in decursulu unui anu ; \acute{e} r alti \acute{o} meni vin pre la culesu,
c \acute{a} ci li-se mai da ocaziune spre asi petrece c \acute{a} te o di doue
in aeru liberu.

Cand se apropia culesul, fie care vinicultor si-pre-
gatesce vasele de lipsa, oparindu-le si curatindu-le, dupa
cum sci \acute{u} mai bine.

Sunt inse multi, f \acute{o} rte multi intre vinicultori, cari
din cans'a nesciintei se multiamescu si cu mai putina
curatire a vaselor destinate pentru a pastr \acute{a} vinul in ele ;
deaci \acute{a} apoi, la cei mai multi vinul devine mucedu, acriu,
capeta unu mirosu neplacutu, precum si diferite alte
morburu.

Numai in vase curate se p \acute{o} te tine \acute{a} vinu, de \acute{o} rece
vinulu capeta mirosulu si gustulu vasului, in care se tine.
Pentru aceea, t \acute{o} te vasele c \acute{a} te vin in atingere cu vinulu, se
fie cat se p \acute{o} te de curate, fara mirosu strainu si cu atatu
mai pucin mucedu.

In vasulu nou nu este ertatu a-se pune vinu vechiu, si
numai nou, de \acute{o} rece gustulu ce-lu trage vinulu nou din
vasu, se asiadia la fundu deodata cu drojdiele.

La spalarea vasului nou folosimu apa serata : punem
intr'unu Hectolitru apa de pl \acute{o} ia, 125 gr. de sare, carea
se ferbe bine, apoi o punemu in vasu si dupa aceea in-
cepemu a elatarii bine, in restimpu de o \acute{o} ra, apoi 'lu in-
forcemu cu fondulu in sus si 'lu lasamu asia inca o \acute{o} ra
si in fine 'lu intorcemu cu cel-alaltu capetu in sus si asia
are se remana \acute{e} ra \acute{s} i o \acute{o} ra, dupa aceia 'lu spalamu bine cu
apa rece.

Vasele vechi se oparesu cu apa ferbinte si dupa
aceea se spala cu apa rece. D \acute{e} ca vasele nu-se folosescu,
indata se intercu cu gura in jos si se lasa asia in restimpu
de 24 \acute{o} re, dupa aceea se afuma cu puci \acute{o} sa, dar se fimu
cu bagare de seama, ca se nu picure in vasu, la ce ne
potemu folosi cu unu instrument de tot simplu si nu
consta numai 5—10 cruceru, care-lu face fie care tini-
cariu (plevari \acute{u}), se infunda dopulu si asia se lasa la unu
locu uscatu.

Prin neglijentia vasele mucediescu s \acute{e} u devinu otie-
t \acute{o} sa, tienendu-se in ele vinu otiet \acute{o} su, prin-ce, de
comunu, se strica si nemicescu cu totulu vinulu respec-
tivulu vinicultoru, tragend mari daune asupra s'a.

D \acute{e} ca vasulu e mucedu, 'lu desfundamu, d \acute{e} ca e in-
fundatu, apoi cu unu cutitu bunu rademu vasulu bine pre
dinlantru si p \acute{e} ntru-ca-se curatimu si p \acute{e} ta ce remane pre
vasu, in urma mucedielei, se arde cu spirtu, apoi punemu
in 5 litre de apa acid-sulfuricu si cu apa aceea spalamu
bine vasulu ; acum 'lu oparim bine \acute{u} cu apa curata si de
aici in colo de mai multe-ori cu apa rece.

D \acute{e} ca vinulu au fostu otietitu, acesta a lasatu din
acrime si in vasu, ori bute, prin urmare vasulu inc \acute{a} e
otietosu, dupa aceea se spala cu apa f \acute{e} rta si infine, cu
apa rece pana atunci, pana cand apa ce s'au turnatu in
vasu va fi asia de curata, precum au fostu cand s'au ba-
gatu in vasu.

Totu-astfelu se va purcede, cu apa rece, si la va-
sele insirate mai sus

Si p \acute{e} ntru-ca se ne convingemu pre deplinu, ca e cu-
ratu vasulu, vomu baga lumina pre gaur'a din jos a va-
sului, \acute{e} r pre gaur'a din sus, ne vomu uit \acute{a} in vasu ; d \acute{e} ca
lumina se-va stinge cand o vomu bag \acute{a} in vasu, atunci
vasulu nu-e curatu si prin urmare trebuie spalatu de nou.

Luand in considerare, ca vasulu, in care au fostu
atare vinu, capeta mirosulu aceluia si totu-odata va trece
si invinulu ce se va pune in acelu vasu ; ar fi de doritu
a nu-se pune vinu mai bunu in vasulu, in carele au fostu
vinu mai reu, ci, incat e cu potentia, sa se faca contra-
riulu ; dupa vinu bunu, sa se puna, totu in acelasi vasu,
vinu de aceea \acute{s} i calitate si de acelasi gustu, seu dupa
vinu bunu mai bunu ca celu prim, — dar mai reu, nici
la unu casu.

Fiind vasele castigate, dupa cum se cuvine si fiind
strugurii deplin copti, ne apucamu de culesu.

Pentru-ca-se pot \acute{e} m culege strugurii, se recere, ca
aceia se fie pre deplin copti.

Este o datina f \acute{o} rte rea, c \acute{a} ci tempulu culesului pen-
tru toti se hoterescu prin scaunulu dealului. Ac \acute{e} sta pro-
cedura este p \acute{e} ntru aceea incorecta, p \acute{e} ntru-ca nu totu omul
are unul si acelasiu feliu de vitia, precum si positi'a viei,
nu este si aceea \acute{s} i ; prin urmare, nu-se potu c \acute{o} ce toti
strugurii in unul si acelasiu tempu.

Cu mult mai corectu ar fi, deca fie care omu si
defige timpul culesului, ca celu mai de apr \acute{o} pe chematu
spre a-si cun \acute{o} scu via s'a.

Am disu, ca strugurii se culegu, d \acute{e} ca voimu se
avemu vinu bunu, numai atunci, cand or ajunsu masimulu
c \acute{o} c \acute{e} rii. Si ac \acute{e} sta se p \acute{o} te constat \acute{a} cu ajutorulu unui ma-
suratoriu de mustu, care ni areata, catu zahar se afla in
struguri, precum si gradurile crescerii zaharului in tem-
pula cocerii ; pre cand cugetamu, ca strugurii sunt copti,
culegemu vre-o cati-va, facemu mustu din ei, pre care-'lu
masuramu cu instrumentulu numitu si acumu ni-va areta
unu grad \acute{o} re-care de zaharu ; preste vre-o cate-va dile
 \acute{e} ra facem astfelu si d \acute{e} ca zaharul n'au cr \acute{e} scut cu nemic,
e semnulu, ca strugurele si au ajunsu masimulu c \acute{o} c \acute{e} rii,
cand apoi, fara frica ne potemu apuca de culesu, fiind si-
guri a capet \acute{a} unu vinu destulu de bunu. De altcum se
p \acute{o} te constat \acute{a} c \acute{o} c \acute{e} rea loru si depe col \acute{o} rea strugurilor ;
b \acute{o} bele strugurelui, cari suntu transparente si au capetatu
col \acute{o} rea in faci'a ruginei, inca suntu c \acute{o} pte.

Acum or \acute{i} si cum se-va constat \acute{a} , destulu si bine,
ca aceea se recere se fie de plinu copti, de \acute{o} rece
cu cat va fi mai multu zahar cu atatu va fi si spirt mai
mult, prin urmare si vinulu mai bunu.

Culegatoriloru, indata la inceput, ar fi bine se li-s \acute{e}
deie struguri cu pane, se mance pana se satura ; prin
acesta se oprescu, ca culegatorii se aleaga fruntea strugu-
rilor, ca se m \acute{a} nce, apoi se mai oprescu strinsu, culega-
toriloru a nu merge cu pane in via, de \acute{o} rece, prin acesta,
usior p \acute{o} te ajunge pane si in vinu, prin-ce s'ar face o
dauna forte mare.

Fie care culegatoru, are se fie provedintu cu o pa-
rechie de f \acute{o} rfeci si cu unu vasu, in care culege strugurii.
Amu disu f \acute{o} rfeci, p \acute{e} ntru-ca cu mai mare usioratate se
p \acute{o} te culege si cu mai putina dauna, ne sfaramandu-se
strugurele, ca si cand culegemu cu cutitulu ; sub stru-
gure tinemu man'a stenga, \acute{e} r cu f \acute{o} rfecile, tienute in man'a
drepta, taiamu strugurele, fara s \acute{e} -ne folosimu si de man'a
stenga care-are de scopu, la culesu, a nu las \acute{a} se cada
strugurele josu si sa se sfareme.

Dupa-ce s'au implutu vasele culegatoriloru, se go-
lescu in nesce putine, cari sunt construite dupa legile
fisice \acute{i} , asia, caci unic'a persona o ia in spate si cu cea
mai mare usiorintia p \acute{o} te merge catra locul destinatu.
Prin ac \acute{e} sta am si economisat, de \acute{o} rece, dupa usulu de
acum, la caratul strugurilor, se receru doue pers \acute{o} ne, cari
o ducu totu-aceiasi cuantitate de struguri, care o ducu
o persona cu putina si cu mult mai greu.

Ca la t \acute{o} te, asia si la culesu ; capulu lucrului e cu-
rati \acute{n} i'a. B \acute{o} bele se nu fie cu pamentu, se nu-se lase frun-

die uscate între struguri și strugurii stricați, ne copti, să se alege la o parte.

Spre scopul acesta se asiadia, în medilocul chiliei de storsu o măsă mare, în formă unui paralelogramu, pe acare margini sunt puse nesce scanduri perpendiculariu, cu esepțiunea unui capetu, care va remenea pucinu deschis; acum la ambele laturi, precum și la capetulu închis, punemu câte unu omu, acestia apoi au să alege strugurii în patru parti și anume: unulu alege strugurii negrii pentru vinu rosiu închis, altulu pentru vinu rosiu deschis, ăr al treilea va alege strugurii pentru vinulu celu albu; ceea ce remane pe mesa, se trage pela capetulu deschis a mesei, întrunu vasu, din ce apoi, se face vinulu, ce are a-se vinde de locu.

Dupa ce avem struguri destui aleși, începemu cu calcarea lor, carea se pote efepți cu ajutoriulu unui instrumentu — numitu mōra de struguri, sēu cu peciorele.

Si un'a și alt'a e buna; mōra de struguri se recomanda vinicultorulu mai mari si mai avuti, pana cand celor-alalti e de ajuns si calcarea cu peciorele.

Numai atat ar fi de doritu, ca la calcarea strugurilor negrii, din cari ce face vinulu rosiu, să se ciupele bōbele dupa comina, cu ajutoriulu unui ciur mare de drot galbinu, dar rar, încât se între bōbele prin gauri; ciurulu se pune, dēca se pote pre vasu, sēu se pune pre nesce pari. În ciuru remane numai comina, carea o ponemu în pressateascu. Prin ciupelirea bōbelor dupa comina dobendimu, ca vinulu si perde gustulu celu stirosu, care-lu are tote vinurile roșii.

Si erasi ar fi de dorit si aceea, ca vinulu celu albu să se lase încă 24 ore pre comina, pentru ca-se-'si capete aroma placuta, gustulu celu placutu, care se afla în cōja bobei. Celu-ce 'lu storce la momentu, nare decat o apa îndulcita cu zahar.

Vinulu, dupa ce s'au pusu în vasa, abia sta 1—2 zile în stare dulce, apoi începe a ferbe, adeca zaharulu ce se află în elu se preface în alcool (spirit). Nu este ertatu, ca vinulu se fērba nici prea tare, dar nici prea mereu. Dela temperatur'a locului depinde ferbera vinului; unde e mai cald vinulu ferbe mai tare si vice versa. Cea mai acomodata este temperatur'a de 10—12 grade R. Dēca vinulu ferbe fōrte tare 'si perde arom'a placuta, ăr dēca nu ferbe deplinu, indata ce da caldur'a, începe a ferbe de nou, se tulbure si de multeori se si strica.

Cand ferbe vinulu rosiu bōbele de struguri, ca mai usiōre, se aredica de asupra vinului, prin-ce vine direct în atingere cu aerulu si astfel se otietescu. Aci e bine dēca mai de multeori preste di vomu mestecă, adeca le vomu cufundă în mustu, sēu dēca n'avemu timpu, ca se le mestecamu cat de des, mai bine vomu face, dēca li damu păce pana vinulu sta de fertu, atunci nu vomu mestecă bōbele cele deasupra cu vinulu, si frumosu le vomu luă de acolo si le vomu pune la o parte, din-ce apoi vom face rachiu. Pentru-ca se nu vina comin'a aceea în atingere cu aerulu, se pōte astupă vasulu cu ajutoriulu unui fondu facutu din scanduri, care se între în bute si se fie gauritu pre mai multe locuri; acesta se pune pre bōbele ce-se afla de asupra si acestea se apasa cu fundulu în vinu; prin acesta amu delaturatu otietosirea cominei.

În decursulu fermentatiunii vinului, pentru-ca se nu capete asia multu aeru, se pōtu folosi unele tievi, cari de asupra au forma unui taiariu, ăr în mediloculu taiariului, capetulu tievei e redicatu în sus, ca la uiaga, în care se prinde musce, facute din pamentu bine arsu, cu partea din jos e bine întiepenita în vasu, ăr în taiariulu de asupra, se pune apa pana la jumetatea tievei si preste aciasta se pune unu pocalu cu fondulu în sus. Gasurile ce iasa din vinu le prinde ap'a, care are a-se înlocui cat de des, ăr

aerulu dia afara nu pōte strabate în launtru. În astfelu de casuri ne potemu folosi si de unu dopu de lemnu, care, catra capetulu din sus, jur-imprejur, e proviedutu cu gauri, pre cari se afla pus o fasia de gumii. Gasurile, în urm'a expansiunei, vor esi afara din vasu prin gauri, în-pinghendu fasi'a de gumi, ăr aerul nu potea strabate în vasu.

Vinulu, dupa ce au încetatu a ferbe, începe a se limpedi, ăr drojdiele se asiadia pre fundulu vasului. Cam în Decemvrie se trage vinulu, ca prima-ōra, apoi în Februaru, Maiu si Septemvrie — de patru-ori în anu.

La tragerea vinului nou, se recomanda tragerea deschisa, pentru-ca se vina în atingere cu aerulu; nu totu asia de a-se purcede si la vinulu vechiu, care este a-se trage cu Sinfonulu, pentru-ca se nu vina în atingere cu aerulu.

Nu este ertatu ca vasele cu vinuri se remana gōle. Vinulu nou se imple tot la dōue septemani, ăr celu vechiu numai odata în luna.

La implerea vaselor se recere, ca numai cu vinu de aceeași calitate să se imple vasulu si la nici unu casu cu vinu de mai putina valoare, sēu chiar cu apa, cum s'au indatinatu multi a face, deorece vinurile cele mai slabe la afinitatea elementelor n'au acelasiu ecivalent, ca si vinurile de-o mai buna calitate, adeca, ca si celu ce se afla în vasu, si prin acesta s'ar produce o schimbare chemica în vinu, capetandu unu alt vinu de alta calitate.

Dēca n'avem vin de aceeași calitate, e mai cu scopu a trage vinulu în vase mai micutie, sēu sa se imple cu petricele vasulu, dar se fie bine spalate.

Vasele se fie bine astupate, ca se nu pōta strabate aerulu în launtru, deorece aerulu contine asia numiti — bureti si indata ce vinulu o espusu aerului înflōresce, pentru-ca buretii acestia se asiadia si se desvolta pre vinu.

Sunt casuri, ca vinulu nici preste doi sēu trei ani nu se limpediesce, de si au fostu trasu regulatu. Spre alu potea curati ne folosimu de besica de morunu; din acēsta se ia pentru unu Hectolitr 2—3 grame, spala bine cu apa apoi se pune în vinu să se moia bine, se sfarama si erasi se mesteca cu vinu pana devine unu fluidu. Dupa aceea luamu la unu Hectolitr, cam 1/2 litra de vinu si mestecamu cu materia aceea, carea apoi, o batem bine cu o matura de mestecanu si se torna în vasulu cu vinu, unde, cu ajutoriulu unui lemnu se bate bine, pana iasa spuma pre gura vasului. Se lasa vre-o 10—16 zile si apoi se trage în alt vasu.

La curatirea vinului rosiu se folosescu, cu celu mai bunu succesu-albusiu de ou. La unu Hectolitr se ia albusiulu dela 3—5 ōua prōspete, se punu întrun vasu micu, ori blidu si se batu pana se face spuma, la ce se adauge si vinu; apoi se bate de nou cu o matura de mestecanu, dupa aceea se pune în vasu, unde ărasi se mesteca bine.

Amu fostu dis, ca dēca intra aerulu în vasu, vinulu înflōresce. Prin acēsta vinulu mai slabescu perdiendu o mare cantitate din alcool. Avemu a-i da alcoolulu îndereptu si vinulu se-va reculege în catva, apoi se imple cu vinu si cu ciocanulu batemu dōgele vasului, ca-se ese flōrea afara, apoi cu ajutoriulu unei perii vomu spelă dōgele pre din launtru.

Lasendu-se vinulu multu pre drojdii, începe a-se întinde ca firele de atia. Aci ne folosimu de unu vasu, în care punemu unu Hectolitr de vinu si cu o matura de mestecanu lu batemu, pana atunci, pana va fi numai spuma, se curiaie cu unu vasu, sēu se mesteca cu zaharu se înceapa fermentatiunea de nou.

Atatu, pre scurt, de asta-data.

Galsi'a, la 13 Sept. 1886.

Invetiatorulu.

Protocolul

despre *siedintiele sinodului eparchiale din dieces'a romana gr. or. a Aradului, tîenute in anul 1886*

Este deja tiparitu si s'a distribuitu deputiloru, ér un exemplariu, póte din gresiéla, mi s'a trimisu si mie. Cetindu eu acestu opsiuru, cand am gatatu cu cetirea am remasu impressiunatu intr'unu modu de tot placutu. Nu sciu cum se-mi esplicu acést'a. Póte cà dispusetiunea mea momentana ér accesibila peste mesura pentru o astfeliu de lectura, dar póte cà si interesarea mea momentana ér de astadata mai mare, ca de comunu, càci in acestu periodu sinodalu — pentru prim'a data de cand vieza constitutiunea nóstra bisericésca — nu am luat parte activa la el. Destulu cà nu potu retacé nici intralásá descrierea placutei mele impressiuni.

Opsiurulu mi s'a parutu o oglinda ce reoglindeza in modu veritabilu vie'ti'a întreaga : activitatea, progressulu si — neajunsurile respectivei diecese, ér ca unu ce întregu vedui reoghindandu-mi-se *vitalitatea poporului romanu*. Si aceste chipuri fiintie imaginate, m'au implutu pe mine de bucuria, de sperantia, ba chiar de o mandria *nationala-confessionala*.

Am percursu rapórtele „comissiuiloru epitropesci“ si am cetitu raportandu-se despre 29 de fonduri si fondatiuni pióse, reprezentand tóte la o lalta o suma cam de 652 de mii de fl. ce stau sub administratiunea consistoriului din Aradu apoi despre circa 15 fonduri si fondatiuni de sub administratiunea consistoriului din Oradia mare, reprezentandu o suma cam de 60 de mii de fl. v. a. si am vediatu cà nici o unica fondatiune fie mare fie mica, nu numai cà nu a stagnatu — de scadiutu nici vorba — ci fie-care a produsu a lucratu si a *sporitu*. Sunt atari fondatiuni mici, cari in anulu trecutú erau de 287 fl. 05, va se dica ér micutia neinsemnata, dar a sporitu ea in est an pana la 300 fl. 78 cr. Este un'a a fericitului Schiffmann din B.-Comosiu, carea ér de 246 fl. 27 cr., si a sporit si ea pana la 258 fl. 09 cr. Sunt altele si mai mici, de câte 40 fl. si se sustien si acestea si-si sporescu si ele „critiareii“ lor.

Cu lacremi de bucuria si de pietate in ochi mi-am adus aminte de nemeritorii fondatori pre cum : Elena Ghiba Birta, G. Popa de Teiusiu, G. Faur, Christoforu Schiffmann si al'tii multi, cari nu mai sunt vii, si am crediatu cà toti acesti'a trebue se-si simta si in Ceriu bucuriile produse de marinositatea loru, ér cei vii, ce ostanesc si ocrotescu dinarii loru trebue se-i binecuventeze, dintru inaltime.

Am cetitu rapórtele senatelorú scolarie si am vediatu incordata si neintrerupta nisuinti'a intru sporirea scóleloru, a invetiamentului, a luminarii mintii poporului, a progresului generalu cultural-bisericesc-nationalu, si mi s'a oglindatu cà daca este o scadere, aceea desigurú provine de la potestatea neromana : parte prin ingerintia nemotivata in afacerile nóstre ; parte prin desinteresarea organelorú guvernamentale fatia de cercetarea scólei, respective de constrangerea credintiosiloru spre a-si trimite pruncii la scóla. In acestu resortu consistorialu un'a am aflatu carea — repet : dupa impressiunile mele — lipsesce de tot, trebuindu se fie ; si adeca : *un raportu despre solvirea salarielorú invetiatorilorú nostri*.

Eu credú cà si acésta rubrica este de interes generalu si démna d'a fi objeptu de pertractare in sinodu. Daca consideram ca apartienatórie la caus'a scolara zidirile de scóle, ascuratiunile loru, gradinile de pomi, salariile si fondurile de pensiune ale profesorilorú preparandiali-teologici s. a. atunci, cred eu, cà si starea materiala, respective platirea salarielorú invetiatorescu tot asia de multu ar

meritá a se considerá de apartienatórie de causa ; si d'a cea cred eu, ca raportulu vener. senate scolarie, daca s'ar mai amplificá inca si cu acest punctu ar fi mai perfectu si de mare folosu ér lipsindu in el acest punct, paremi-se cà ar paré intr'atat'a mancu.

Am vediatu in fine, peste totu, o seriositate, o maturitate, o tîenuta onorabila si solida reoghindandu-se peste corporatiunea întreaga, ca atare.

Si pe bas'a acestora, mi-am disu :

Éta efeptul adeveratei libertati si constitutiuni ! Dieces'a Aradului cea „seraca“ si misera de pana mai alalta eri, óre mai póte-se ea numi si astadi — dupa 16 — 20. de ani abiá — tot „misera si seraca ?“ Cine voesce se-se convinga despre acést'a, póte s'o puna in asemenare cu alte diecese, si se véda : ce ér si ce e.

Apoi mi-am ganditu in mine : Daca lumea straina si culta ar avé interesu ca se cunósca capacitatea, fortiele vitale si capabilitatea poporului romanu in cestuni de guvernare. si daca numit'a lume s'ar bagá in biseric'a nóstra viia spre acestu scopu atunci — cred ér numai eu — numit'a lume va trebui se-si ia pelari'a de poporulu romanu si se-i dica : „vrednicu este.“ Daca tu, poporu romanu, in timpu de apesare si persecutiuni politice si contestiunale manifestezi astfeliu de prudintia, energia si barbatia ; daca tu in atari timpuri faci astfeliu de progrese, atunci recunosc cumca tu, in timpuri normale, in timp de libertate adevrata politica — poti face si vei face minuni si pentru tine si pentru — *patria T'a* pe ori care terenu de activitate !

Er vóue, credintiosilor, si vóue inteligentiloru, vóue celoru nepasatori si indiferinti fatia de biseric'a, ve dicu ér numai eu unulu. Procurati-ve, cetiti si rescetiti protócelele sínódelorú eparchiale, si aflati din ele : cât de mare tesauru si bunatate este constitutiunea bisericéi nóstre gr. or. Aflati cà in ea este unic'a nóstra fericire temporalá, si totu in ea este si izvorulu vietii nationale a poporului romanesc. Insuffetiti-ve pentru ea, interesati-ve de ea si mandriti-ve cu ea ! Nu o batjocoriti, ci cinstiti-o ! Nu clevetiti asupr'a barbatiloru ce ni-au castigat'o si-o sustien, ci aperati-o pe ea si pe toti. Pentru o fapta rea ori gresita a unui Episcopu ori protopopu, preotu, invetiatoriu ; séu pentru un om fe'u, nu dati, nu loviti in constitutiunea bisericésca, nu ve lapedati de ea. Nu ve lapedati de biseric'a nici din ura catra cineva nici din specula pentru ceva, ci se dàm cu totii umer la umer ca se curatimu gradin'a de spini“, se indreptàmú comunu. Se sterpimu reul din trecutú !
Dupa „Luminatoriulu.“

D i v e r s e.

* *Alegere de capelanu in Arad.* Duminec'a trecuta s'a efeptuitu aici in Aradu alegerea pentru postulu de capelanu temporalu, sistemisatu pre langa parochi'a din Arad. Alegerea a decursu in cea mai buna ordine si cu observarea tuturor dispusetiuniloru, prescise de lege, participandu in frunte cu întreaga inteliginti'a unu insemnatu nameru de alegatori. Candidatulu, care a intrunitu maiortatea voturilorú este dlu Ilie Dogariu, invetiatoriu in Arad.

* *Nou pamentu bisericesc.* In comun'a Batuti'a, protopresviteratulu Radnei-Totvaradiei, s'a efeptuitu septeman'a, trecuta segregarea prin impacatiune. Cu acésta ocaziune s'a datu pre bas'a impacatiunei facute preotulu nostru din Batuti'a o sesiune de pamentu, ér invetiatoriu o jumetate de sesiune.

* *Avisu bolnavilor.* Sosit dela baile din Mehadia, am inceput ierasi practic'a medicala in Arad. In cas'a pro-

prie prevediuta cu curte si gradina primesc ca in anul trecut bolnavi, cari fara a vrea sa intre in spital au trebuintia de o cautare medicala mai serioasa. Individi atinsi de boale epidemice sau incurabile nu se primesc. Arad strada Deak-Ferencz casa Bonci 25 Septembrie 1887. Dr. G. Vuia, Doctor in Medicina, Chirurgie, Mosit si Operatori de ochi.

* *Un generos fundator.* „România Libera“ scrie: „Dl. Iordesche Zossima, mare proprietar in Ialomitia, dupa ce a facut o frumoasa biserică la Armesesci, a construit o scoala, cum nu exista in nici o comuna rurala la noi, pentru care a cheltuit 170,000 lei. Generosul fundator a cerut ministerului se-i trimita profesori, pe cari ii va remunera, cât timp va fi in viata, dînsul, ear' dupa mórtea sa scoala va fi intrtinuta tot din averea sa. Exemplul cel-l da venerabilul Iordache Zossima este mai presus de ori-ce cuvânt de lauda. Traeasca mult betrânul, pentru-ca sê-se bucure de opera sa!“

* *Din Sibîin* cetim in „Telegr. Roman“ din 28. Septemvrie următoarele: Astadi, fiindu diu'a Marelui Mucenicu Nichita Romanulu carele este patronulu seminariului nostru pedagogic-teologicu, Escelenti'e S'a domnulu arhiepiscopu si metropolitu *Miron Romanulu*, incungiuratu de profesorii seminariali, protopresviterulu Ioan Popescu, presbiterii Dumitru Ciintanu si Ioan Ghibu, a celebratu in biserică din cetate Sant'a liturgia, sub durat'a careia a chirotonitu intru presbiteru pe candidatulu la preotie Petru Popu, alesu parochu in Silea magiara, ér de diaconu pe Ambrosiu Tataru, alesu parochu in Hetiur. La sfersitul liturgiei a cetitu rugaciunea obicinuita, cerendu darulu lui Dumnedieu asupra eleviloru din seminariulu Andreianu.

La acestu actu serbatorescu afara de profesorii institutului pedagogic-teologicu, au luat parte asesorii consistoriului arhiepiscopescu, si aploiatii de la cancelari'a arhiepiscopescu.

* *Mare incendiu in Török-Becse.* — In 24 Septemvrie la amedi a izbucnit focu in partea ostica a orasiului Török-Becse. Ventulu indata a dusu flacarile in casele vecine, asia ca in timpul de 10 minute ardeau 8 case. Pompierii impreuna cu unu escadronu de husari au lucratu barbatesc la stingerea focului pana ce pe la 3 ore d. a paré a fi foculu cu totul coversitu. Dar nu trecu multu si ventulu celu mare facu sê-se laticesca deodata foculu in modu teribilu. Tóta partea ostica a orasiului ardea. Pe la 3 ore ardeau deja 300 de case. Abia nóptea tardiu a potutu fi stinsu foculu. O parte a poporatiunei e adusa la sapa de lemna. Au cadutu victima focului si trei persoane. In orasiu s'a constituitu indata unu comitetu de ajutorare.

* *Cutremnrile de pament.* In insula Malt'a continua nisce violente cutremuri de pament. Mai multe sgduituri au fost atât de violente, încât ele au inspaimentat tôte vietuitórele; câni urlau, pisicile miorlăiau, paserile si gainile scoteau nisce strigate lugubre. Prelunga incidinte nenorocite se afla intotdeauna si incidinte comice. Calugarii dintr'o manastire de lunga Valette 'si-au parasit locuintele la primele sgduituri numai in camasi. Un vânt violent inchidendu-le pórt'a manastirii, calugarii fura nevoiti se sara peste ziduri. Un alt amenunt, acesta inse scientific, este urmatoru: Nisce ingineri, cari au facut acum de curénd oare-cari reparatiuni la un cablu submarin, in apropiere de cósta dela Navariu, au gasit, ca sub mare cója pamentului se infundase in aceste regiuni la o aduncime de aproape doue mii de metri. In alte parti, afundatorii au gasit diferente simtítóre in raport cu nivelurile constatate in 1864 si 1865. Cu ocaziunea cutremurului de pament, care a pricinuit atât de mari strica-

ciuni pe cóstele Moreei, s'a emis ipotesa, ca aceste turburari terestre era, o contralovitura a perturbatiunilor submarine. Resultatul sondagelor facute pare a confirmá aceasta supositiune.

* *Culesulu viiloru in promontoriulu Aradului.* Cu inceputulu septemanei venitórie se incepe culesulu viiloru in promontoriulu Aradului. Timpulu este fórté frumosu, ceea-ce va urcá de siguru bucuriea proprietariloru de vii, càci de si in privinti'a cuantitativa nu se spera la recolta imbelsingata, cualitatea va poté concurá cu a celoru mai bune vinuri din trecutu

* *Resboele contr'a iepurilor de casa.* Acest'a surprindere ne o aduce Cor. Pro. de asta data din Australi'a. Diarele din acésta tiara ne spunu, ca coloniile englese, cari se afla pe cóste, sunt amenintate de o nenorocire ingrozítóre contr'a carei'a locuitiia au luptatu pana acum in desiertu. Milióne de iepuri de casa sunt respanditi peste campii prin holde si prin paduri. Este o adeverata invasiune care pune in pericolu esistenti'a culturilor de tot felulu si a gradiniloru in partile despre Sydney, Melbourne si Victori'a. Plantatiunile sunt devastate recóltele distruse de armate intregi de iepuri de casa. Flagelulu este atât de ingrozitoru in cât Parlamentele australiene a trebuit, se iá mesuri estra-ordinare. Ele au alocatu sum'a enorma de doua sute mii lire sterline pentru a face resbel iepurilor de casa sa le estermine rasa. Dar pare, cà acésta suma nu este indestulatóre, si poté, cà este nevoia a o indoi si intrei, de si chiar asteliu nu este nici o sigurantia cá se pote avea rezultate definitive. Regimente intregi, echipate si armate cá in campanie ajutate de legiuni de câni dresati pentru venatóre, au fost tramise in districtele cele mai bántuite, unde a inceput unu adeveratu macelu. Mai multu inca, s'a facut apelu la toti invetiatiu cari au intrebuintiatu tôte mijlócele chimice pentru a distruge acésta rasa a rozatóreloru. Câmpuri intregi au fost saturate de substantie veninóse, de otravurile cele mai tari. Dar ordele cu urechile lungi nu se inspaimanta de tôte aceste; cadavrele soldatiloru lor umple pamântulu, si cu tôte acestea nimicu nu'i face a se dá inapoi. Ei inaintea in colóne stranse, si merg nepasatori la lupta, despretiundu mórtea, care sececa in rendurile lor. Luptatorii cadinti pe câmpul de onóre sunt inlocuiti cu altii tot atât de otaréti de a invinge seau de a muri; si Australianii cu totul desperati si desgustati de a mai omori, consulta cu durere orizontul de unde neincetat aparu in bande. Cei mai fricosi dic, ca au sê-se inbarce pe tôte vasele disponibile, cu tóta averea lor, si sê-se întórca in Engliter'a. Daca desolarea este la culme, daca nenorocitiu Australiani se gândesc chiar la o nenorocita calatorie dincolo de mari, furi'a lor inse este fara margini in centra imprudintilor cari au fost caus'a acestui flagelu ingrozitoru. Acesti imprudinti sunt ei, cari au introdusu in tiara pe cei dintâi iepuri de casa, càci acum câti va ani in urma specia iepurilor de casa erá aci cu totul necunoscuta, fara indoéla si matori de dobitóce si vênatori de placere. La inceputu totul mergea bine, dar éca cà deodata se respandira pretutindeni si devenira cei mai periculosi inamici alu locuitoriloru. Asta-di gróz'a Australianiloru pentru iepurele de casa este atât de mare, in cât in orasie si sate nu se mai poté gasi unulu din ras'a acestui rozatoru, Daca acésta invasiune nu se sfêrsiesce, este vórb'a in Australi'a de a cere ajutoru vechiului continentu.

Concursu.

Pentru distribuirea, a unui eventualu doue stipendii de câte 200 fl., din fundatiunea „Elena Ghiba Birt'a,“ se escrie concursu pana 6/18 Octomvrie a. c.

In sensulu testamentului, la aceste stipendii, au dreptulu a recurge numai tineri cari studiaza cu succesu bunu la vre-o scóla publica, si sunt de religiuinea gr. or. si de nationalitate romana séu gréca, din comitatele: Arad, Bihor, Bichisiu si Cianad, si ai caroru parinti n'ar fi in stare a-i sustiené la studii.

Rudeniile fericitei fundatóre vor avea preferintia.

Recurentii au a-si inaintá subscriului, petititiuniloru, provetiute cu recerutele dovedi, pana la terminulu mai sus aretat.

Aradu, 6/18 Septemvre 1886.

Ioanu Metianu, m. p.

Episcopulu Aradului.
cá pres. comitetului fundationalu.

Pre bas'a dispusetiunei venerabilului Consistoriu diecesan de dtto 30 Iuliu 1886 Nr. 4255. se escrie concursu pentru indeplinirea parochiei vacante de clas'a a trei'a din comuna Labasintiu, in protopresbiteratulu Lipovei-cottul Timisiului, cu terminu pana la 26. Octomvre, cal. vechiu an. curentu candu se va tiené si alegerea.

Emolumentele sunt:

- Sesiunea parochiala de 29. jugere.
- Birulu preotiescu dela 114 case, câte una mesura de bucate — jumătate grau jumătate cucuruzu.
- Unu platui parochial intravilanu de 1. jugeru.
- Stola indatinata.

Recurentii suntu avisati a subserne recursele loru instruite conform regulamentulu pentru parochii, si pana la terminulu sus numitu; avendu pana atunci a se presentá in st'a biserica din Labasintiu in vre-o Dumineca séu serbatóre spre a 'si arata desteritatea in cele rituale si in oratori'a bisericesca.

Labasintiu 14 Sept. 1886.

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu mine: VOICU HAMSEA, prot. Lipovei.

Pentru statiunea invetiatorésca din Inandu, protopresv. Tincei, devenitá vacanta prin abdicarea fostului invetiatorin Aron Popoviciu, se escrie concursu cu terminu de alegere pe 14/26 Octobre a. c.

Emolumintele sunt: In bani gata 100 fl., 10 cubule de bucate jumătate grau jumătate cucuruzu, 5. orgii de lemne din cari se va incaldi si scól'a, 11. jugere de pamentu aratoriu si fenatiu, si stólele cantoralu usuete.

Competentii sunt aviseti, petititiunile loru ajustate conform recierintieloru stat. org. si prescrizeloru articlului de lege XVIII din anulu 1879, adresate comitetului parochialu din Inandu, a le tramite subscriului in K.-Jenő p. u. Mező-Telegd (cott. Bihar) pana la 12/24 Oct. a. c.

Ineu, (Körös-Jenő) 11/23 Sept. 1886.

Iosif Vess'a m. p.,
pot. Tincei, inspect. scol.

Pentru indeplinirea postulu invetiatorescu dela scól'a conf. rom. gr. or. clas'a II., din comun'a bisericesca Capolnasiu, protopresviteratulu Lipovei, Comitatu Carasiu-Severinu conform sensulu mai inaltei hartii archieresti dtto 11/23. l. c. Nr. 3194, cu acést'a se escrie concursu cu terminu pana la 26. Octomvre a. c. st. v. in care di se va tienea si alegerea.

Emolumintele impreunate cu acestu postu sunt urmatórele:

- Salariu in bani 357 fl. 50 cr. v. a.
- Spese pentru conferintiele invetiatoresci 10 fl. v. a.
- Spese pentru scripturistica 10 fl. v. a.

d) Lemne 10 orgii din care are a-se incaldi si sala de invetiamentu.

e) Cortelu liberu cu gradina de legumi sub Nr. 208.

Doritorii cari voescu a ocupá acestu postu voru avé recursele loru ale instrúa cu tóte documintele prescrie in statutulu org. si anume cu testimoniulu de pedagogie, de cualificatiune si din limb'a magiara, apoi atestatu de moralitate si astfeliu adresandu-le comitetulu parochialu, se-le substérna inspectorulu de scóle Demetriu Marcu in Bichisiu, pana la 19. Octomvre st. v. a. c. cáci cele intrate mai tardiu nu se voru luá in consideratiune.

Dela recurrenti se pretinde pana la diu'a alegerii a se presentá in careva di de Dumineca ori serbatóre in St'a biserica, spre a-si aretá desteritatea in cantarea bisericesca si tipicu.

Alesulu invetiatoriu conform §-lui 74 din regulamentu va avea ca se cedeie intregu cortelulu invetiatorescu si jumătate din salariu pe 6 luni veduvei remase dupa reposatulu invetiatoriu.

Capolnasiu, din siedinti'a Comitetului parochialu tie-nuta la 16. Septemvre 1886.

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu: DEMETPIU MARCU, m. p. insp. scl.

Conform decisulu Consistorialu dtto 17. Ianuariu a. c. Nr. 4496 ex 1885, imbinandu-se postulu preotiescu cu celu invetiatorescu dela clas'a I-ma din comun'a bisericesca Capolnasiu, protopopiatulu Lipovei (comitatu Carasiu-Severinu) cu acést'a se escrie concursu pe acestu postu cu terminu pana la 26. Octomvre a. c. st. v. in care di se va tienea si alegerea.

Emolumintele impreunate cu acestu postu sunt:

- platiu parochialu intravilanu;
- un'a sesiune de pamentu aratoriu si fenatiu;
- biru parochialu dela circa 150 case, câte un'a mesura cucuruzu in bómbe dela fie-care casa;
- stólele usuete conform normei stolare;
- salariu invetiatorescu in bani 357 fl. 50 cr. v. a.
- spese pentru conferintiele invetiatoresci 10 fl. v. a.
- spese pentru scripturistica 10 fl. v. a.
- lemne 10 orgii, din cari, are a-se incaldi si sala de invetiamentu;

j) cortelu liberu cu gradina de legumi sub Nr. 109.

Doritorii cari voescu a ocupa acestu postu voru avé recursele loru a le instrua cu tóte documintele prescrie in stat. org. si regulamentulu pentru indeplinirea parochieloru, sa le substérna Reverendissimulu Dnu protopopu tractualu Voicu Hamsea in Lipov'a, pana in 19. Octomvre st. v. a. c. cáci cele intrate mai tardiu nu se vor luá in consideratiune.

Dela recurrenti se recere cualificatiune pentru parochii de classa prima, cáci numai la casulu déca nu se voru presentá astfeliu de recurrenti, se va admite in candidatiune recurrenti cu cualificatiuni pentru parochii de classa II-a; apoi se pretinde dela densii spre a-se presentá pana la diu'a alegerii in ore carea di de dumineca ori serbatóre la st'a biserica, pentru a-si aretá desteritatea loru in oratorie, cantare bisericesca si tipicu.

Capolnasiu din siedinti'a comitetului parochialu tie-nuta la 16. Septemvre 1886.

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu: DEMETRIU MARCU, m. p. esmisu consist. si inspect. de scóle.

Pentru deplinirea definitiva a statiunei invetiatoresci din V. Schodolu, in tractulu Vascului se escrie concursu cu terminu pana in 30 Septemvre st. v. a. c.

Salariulu este urmatoriulu. a) 140 fl. in bani b) câte unu oborocu, 6 litre, de bucate dela casa, nrulu caselor 140. c) 8 stangeni de lemne d) dela fiacare casa câte unu fuioru si o itia de pasula si cuartiru in natura si gradina.

Competentii au se-si trimita recursurile lor ajustate conform stat. organicu pana la terminulu de sus la subscrisul protopopu.

Beiusiu 8/21. Sept. 1886.

In contielegere cu comt. par din V. Dohodulu.

Vasilu Pap, m. p.
inspect. scolaria.

—□—

Pentru deplinirea parohiei devenite vacanta din comun'a **Fiscutu**, in protopresviteratul Lipovei, (cottulu Timisiului), se escrie concursu cu terminu pana la 12. Octomvre, cal. v. a. c. in care di se va tiené si alegerea.

Emolumintele impreunate cu acésta parohie sunt:

a) Un'a sesiune de pamentu aratoriu, constatatoria din 30 jugere

b) birulu preotiescu. 50 de chible de grân.

c) o gradina intravilana de 600□.

d) stolele usuate, circa 100 fl. v. a.

cari venite computeate in bani dupa calcululu mediu alu celoru 5 ani din urma dau sum'a de 500 fl. v. a.

Recurentii au a-si substerne recursule lor instruate conform statutulu organicu si Regulamentulu pentru indeplinirea parohielor si adresate Comitetulu parochialu subscrisului protopresviteru in Lipov'a, pana la terminulu indicatu si a-se presentá in vre-o Dumineca séu serbatóre in sant'a bisericu din Fiscutu, spre a-si aretá desteritatea in cantári si rituale, precum si in oratori'a bisericésca.

Fiscutu, 10. Septemvre 1886.

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu mine: VOICU HAMSEA, m. p. prott.

—□—

Pentru deplinirea postulu de capelanu temporalu, sistemisatu prin decisulu venerabilulu consistoriu, emanatu sub Nrulu 503/B. din anulu curentu pre langa parochi'a de clas'a a trei'a din comun'a **Belotintiu**, se escrie concursu cu terminulu de alegere pre 19/31 Octomvre a. c. cand se va tiené si alegerea.

Emolumintele impreunate cu acestu postu sunt jumetate din tóte beneficiile parohiei, si anume: 1) 16 jugere de pamentu, parte aratoriu, parte fénatiu; 2) birulu preotiescu, dela 123 numere de case, câte un'a mesura cucuruзу despoiatu; si 3) jumetate din venitele stolarie usuate,

Doritorii de a ocupá acestu postu se aviséza a-si tramite recursule, instruate conform dispuasiunilor statutulu organicu si regulamentulu pentru parohii, si adresate comitetulu parochialu din Belotintiu subscrisului protopresviteru in Lipov'a, si totu de odata a-se presentá in vre-o Dumineca, séu serbatóre in sant'a bisericu din Belotintiu, spre a-si aretá desteritatea in cantu si rituale, precum si in oratori'a bisericésca.

Belotintiu, in 7. Septemvre 1886.

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu mine: VOICU HAMSEA, m. p. prott.

—□—

In urm'a decisulu Venerabilulu Consistoriu aradanu dto 30 Iuliu a. c. Nr. 1647 B. se escrie nou concursu pe parochi'a din **Chisi-Orosinu**, imbinata cu postulu investitorescu, spre a-se depliní in modu definitivu. — Emolumintele anuale sunt:

1) Dela comun'a bisericésca: 50 meti grau curatu; 30 fl. v. a. salariu; unu jugeru pamentu intravilanu de prim'a classa langa casa parochiala; paie câte trebuiescu

pentru scóla si localitatea preotulu docinte; stol'a indatinata dela 40 numere de casa, cuartiru liberu cu 2 incaperi, cuina, grajdu si camera, tóte in stare buna: gradina de legumi de 100□ cu pomi si vitie de viie.

2) Dela dominiulu din **Chisi-Orosinu** 40 fl. v. a. donatiune anuala cu prospecte a-se capetá si 2 jugere pamenta aratoriu.

3) Subventiune dela Venerabilulu Consistoriu din fondulu scolaru 120 fl. v. a. — cari tóte la olalta facu beneficiulu de 500 fl. v. a.

Doritorii de a ocupá acestu postu au se-si trimita recoursele instruite cu documentele recerute si adresate comitetulu parochialu subscrisului vicariu protopopescu in Nagy-Torák, per Nagy Becskerek pana in 30 de zile dela prim'a publicare al acestui concursu. Alegerea se va tiené in Dumineca urmanda dupa espirarea celoru 30 de zile.

Chisi-Orosinu, la 3/15. Septemvre 1886.

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu mine: PAULU TEMPEA, m. p. vicariu protopopescu.

—□—

Pentru indeplinirea statiunilor vacante invetiatoresci din inspect. Risculitiei, protop. Halmagiului comitat. Huniadórei, — se escrie concursu si anume:

I. Pentru statiunea invetiatorésca din **Ciungaul**, cu carea sunt impreunate urmatórele emoluminte anuali si anume: a) Bani gat'a 160 fl. b) 5 orgii lemne lungi, c) cuartiru liberu si gradina de legumi; terminulu alegerei pe 26 Septemvre st. v. a. c.

II. Pentru statiunea invetiatorésca din **Prevaleni**, cu carea sunt impreunate urmatórele emoluminte anuali si anume a) bani gat'a 120 fl. b) 5 orgii de lemne lungi, c) cuartiru liberu si gradina de legumi, — terminulu de alegere pe 26 Septemvre st. v. a. c.

III. Pentru statiunea invetiatorésca din **Dobrotiu**, cu carea sunt impreunate urmatórele emoluminte anuali si anume: a) bani gat'a 200 fl. v. a. b) 5 orgii de lemne lungi c) cuartiru si gradina, terminulu de alegere pe 28 Septemvre st. v. a. c.

Doritorii de a ocupá vre un'a din aceste statiuni sunt avisati recoursele proviedute cu tóte documintele prescise in stat. org., a le adresá comitetelor parochiale respective, si a le trimite subscrisului inspectoru scolaru cercualu celu multu pana la 25 Septemvre st. v. a. in Risculiti'a p. u. Bai'a de Crisiu (Körösbánya).

Risculiti'a la 3/15 Septemvre 1886.

Ioan Micluta, m. p.
inspect. scol. cerc.

—□—

Se deschide concursu pe statiunea invetiatorésca din **Leocusesci**, terminulu de alegere in 21 Septemvre st. v. c.

Dotatiunea este 186 fl. in bani, 12 meti grau. computeati a 42 fl., 24 de meti cucuruзу a 72 fl. suma 300 fl. 10 fl. conferintia, 5 fl. scripturistica, 24 meti lemne din care se va incaldi si scóla; Gradina de legumi de 800□ in comuna si 800□ afara de comuna.

Doritori de a cuprinde acésta statiune sunt avisati, a-si tramite recoursele in doue exemplare pana in preséra alegeri avendu a-se infatiósia in vre-o dumineca séu serbatóre in biseric'a de aici, suscristulu per Lugos p. u. Balintiu in Leocusesci.

Conducatorii de chor vor fi preferiti.

Leocusesciu in 29 Augustu 1886.

In contielegere cu comit. paroch.

Adam Ross'a,
inspect. scol.

—□—